

Překlady pro EU: Institucionální překlad v kontextu institucí a orgánů Evropské unie – nová přehledová monografie so zameraním na inštitucionálnu prekladateľskú prax textov EÚ
 Tomáš Svoboda (ed.): *Překlady pro EU: Institucionální překlad v kontextu institucí a orgánů Evropské unie*. Praha: Nakladatelství Milada Karez 2019. 148 s. ISBN: 978-80-905117-7-4

Vladislav Hrežo

Inštitút anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove
 vladislav.hrezo@smail.unipo.sk

Kolektívna monografia Tomáša Svobodu *Překlady pro EU* s podnázvom *Institucionální překlad v kontextu institucí a orgánů Evropské unie*, v ktorej editor kombinuje chronologický a tematický prístup, poskytuje čitateľovi komplexný obraz o fungovaní českej prekladateľskej praxe, najmä v súvislosti s prekladom právnych textov EÚ v orgánoch a inštitúciách EÚ, čo je vyjadrené aj v podnázve publikácie. Autor súčasne rieši túto problematiku aj z hľadiska externých dodávateľov prekladu.

Tomáš Svoboda pôsobí na Ústave translatológie FF Karlovej univerzity v Prahe a je členom výkonného výboru Jednoty tlumočníků a prekladatelů (JTP) a Rady európskej siete univerzít European Master's in Translation. Ako skúsený prekladateľ a akademik prichádza v roku 2019 s kolektívnou monografiou po viacerých úspešných publikáciách, akými sú napr. *Translation manuals and style guides as quality assurance indicators: The case of the European Commission's Directorate-General for Translation* z kolektívneho diela, vydaného v roku 2017 v spoluautorstve s Lucjou Bielovou a Krzysztofom Łobodom, renomovanými odborníkmi v inštitucionálnom preklade, resp. korpusovej lingvistiky, či štúdiá *Institutional translation in national contexts. Quality assurance in governmental institutions across Europe* (2018).

T. Svoboda v predmetnej monografii poukazuje na zásadnú úlohu prekladov v EÚ, ktorá spočíva v sprostredkovaní kontaktu, resp. komunikácie na dvoch úrovniach. Prvá úroveň (nadmárodná) predstavuje sprostredkovanie kontaktu medzi orgánmi a inštitúciami EÚ, zatiaľ čo druhá úroveň sprostredkúva komunikáciu na národnej úrovni, t. j. medzi vnútroštátnymi orgánmi a občanmi daného členského štátu EÚ. Okrem vyššie spomenutých úrovní kontaktu, resp. komunikácie, T. Svoboda spomína aj komunikáciu, ktorá prebieha vnútri inštitúcií EÚ. Autor v úvode ďalej zdôvodňuje zásadný význam prekladu v inštitúciách EÚ a poukazuje na tlačovú správu Európskej komisie, ktorá uvádza, že sa „preklad stal súčasťou ústrednej fázy tvorby politiky a musí byť od počiatku začlenený do procesu prípravy najrôznejších politík“ (European Commission in Svoboda, 2019, s. 10). Editor v úvode monografie upozorňuje na možnú dezinterpretáciu názvu publikácie, ktorý by podľa neho mohol vzbudzovať dojem, že publikácia sa zaoberá predovšetkým externými prekladmi pre EÚ. Po detailnom preštudovaní však zistujeme, že záber publikácie je oveľa širší a zahŕňa nasledujúce témy: „preklad pre EÚ vykonávaný vnútri samotných inštitúcií; preklady pre EÚ z aspektu vnútroštátnych útvarov podieľajúcich sa na právotvorbe, preklady pre EÚ cez prizmu vnútroštátnych dodávateľov a v neposlednom rade preložené texty ako produkt, ktorý je prijímaný v právnej praxi (legislatívne texty) alebo širším spektrom používateľov (taktiež texty nelegislatívne)“ (Svoboda, 2019, s. 10–11).

V rámci tematického zamerania sa monografia sústreďuje na oblasť inštitucionálneho prekladu, ktorá je v súčasnej dobe mimoriadne aktuálna v prekladateľskom prostredí, keďže kvalita prekladu môže mať priamy vplyv na sociálne, hospodárske a politické smerovanie

členských štátov EÚ a z hľadiska výučby prekladu je podľa autora nosná. Autor uvádza známe publikácie, ktoré sa zaoberajú tvorbou prekladov v rámci samotných inštitúcií, t. j. interne. Podľa T. Svobodu k nim patria diela, akými sú napr. Wagner, Bech a Martínez (2002) *Translating for the European Union Institutions*. Ako dôležitý článok so zameraním na problematiku právneho prekladu v medzinárodnom a nadnárodnom kontexte autor uvádza Stolzeovej (2001) *Translating legal texts in the EU*. V súvislosti s autormi zaoberajúcimi sa tvorbou prekladov pre konkrétnu európsku inštitúciu – v tomto prípade pre Európsku komisiu – autor vyzdvihuje K. Koskinenovej (2000) *Institutional Illusions: Translating in the EU Commission*, alebo V. Sosoniovej (2011) *Training translators to work for the EU institutions: luxury or necessity?* Zo slovenských translatológov zaoberajúcich sa dlhodobou problematikou inštitucionálneho prekladu autor spomína K. Bednárovú-Gibovú, ktorej prehľadová monografia *Towards an Understanding of EU Translation* vyšla v tomto roku v druhom, rozšírenom vydaní.

Z hľadiska kompozície je monografia rozdelená do troch častí, ktoré pozostávajú z jedenástich kapitol. Prvá časť nazvaná *Překlady pro EU* sa venuje problematike z pohľadu jednotlivých inštitúcií a zahŕňa kapitoly, ktoré pertraktujú danú problematiku z historického hľadiska. V prvej kapitole Jana Kramoliša z odboru kompatibility Úradu vlády Českej republiky nazvanej *Úloha členského státu při překladech pro EU* sa autor zaoberá prekladom textov EÚ z obdobia pred začlenením ČR do EÚ. V kapitole *Překlady pro EU pohled z ústředí* sa Otto Pacholík venuje prekladateľskému odboru Generálneho riaditeľstva pre preklady Európskej komisie (DGT EK), ktorého je zároveň vedúcim. Ďalšia kapitola, ktorej autorom je Jiří Lenfeld, vedúci oddelenia pre legislatívny proces EÚ Odboru kompatibility Úradu vlády ČR, má názov *Spolupráce s prekladateli a právníky-lingvisty v orgánech Evropské unie při přípravě českého jazykového znění právních předpisů EU*. Táto kapitola určitým spôsobom prepája predchádzajúce kapitoly tým, že opisuje interakciu medzi uvedenými subjektmi. Posledná kapitola prvej časti – *Terminologická a věcná spolupráce Generálního ředitelství pro překlady Evropské komise a státní správy ČR* (Otto Pacholík) poskytuje detailnejší pohľad na jednu z foriem spolupráce subjektov uvedených v tretej kapitole. Druhá časť pod názvom *Pohled „zvnějšku“* ponúka pre zmenu pohľad externých dodávateľov prekladu. Týchto externých dodávateľov združuje Asociácia prekladateľov (ako napr. Jednota tlumočníkov a prekladateľov). Asociáciou prekladateľov, združujúcou najmä prekladateľov a tlmočníkov vykonávajúcich slobodné povolanie, sa zaoberá šiesta kapitola autorky Amalaine Diabovej, predsedníčky Jednoty tlumočníkov a prekladateľov, s názvom *Kdo překládá pro struktury EÚ na českém trhu?* Ďalšou dodávateľskou stranou prekladu je jazyková agentúra, ktorej sa venuje Jaroslava Ouzká, riaditeľka oddelenia prekladov EÚ Skřivanek s.r.o., v siedmej kapitole nazvanej *Specifika překladačských zakázek pro EU*. Posledná časť monografie pod názvom *Problematika kvality* pojednáva o kvalite prekladu, v súčasnosti mimoriadne aktuálnej témy odbornej translácie, z rôznych zorných uhlov pohľadov. V ôsmej kapitole *Pohled právníka na překlady pro Evropskou unii* Filip Křepelka, vedúci Katedry medzinárodného a európskeho práva, vykresľuje problémy, ktoré môžu nastať v prípade kvalitatívne nedostatočných prekladov. V deviatej kapitole nazvanej *Pokyny a příručky pro autory textů a překladače u orgánů a institucí EU* sám Tomáš Svoboda detailne opisuje problematiku prekladových príručiek a pokynov, ktoré by mali zvyšovať kvalitu prekladov. Autorkou desiatej a zároveň poslednej kapitoly s názvom *Eurožargon v překladačských textech vznikajících u institucí EU* je Barbora Stolínová, prekladateľka, tlmočnica a korektorka. V centre pozornosti tejto kapitoly je tzv. eurožargon a porovnanie jednotlivých prístupov k tomuto lingvistickému javu v rôznych európskych krajinách. V tejto kapitole autorka analyzuje jazykovú stránku českých prekladov a poukazuje na podkategórie eurožargonu, ktorými sú podľa nej aj euročeština, pričom sa pokúša definovať jej hlavné lingvistické črty. Jedenásta záverečná kapitola sumarizuje obsah jednotlivých kapitol, čím plní pre čitateľa syntetizačnú funkciu.

Záverom možno konštatovať, že monografia zlučuje vzájomne nadväzujúce príspevky ôsmich autorov, ktorí sú buď renomovaní akademici, alebo odborníci z prekladateľskej praxe, čím z metodologického hľadiska vzniká užitočné a obohacujúce prepojenie prístupov akademickej sféry s odbornými prístupmi z praxe. Publikácia svojou komplexnosťou nepochybne prispieva k aktuálnej diskusii o kvalite prekladov a predstavuje významný prínos nielen pre českú, ale aj pre európsku prekladateľskú prax so zameraním na aspekty inštitucionálnej translácie.

Literatúra:

- BEDNÁROVÁ-GIBOVÁ, K. (2020): *Towards an Understanding of EU Translation*. 2. uprav. a dopl. vyd. Prešov: Prešovská univerzita.
- EUROPEAN COMMISSION (2019): *Komise přijímá sdělení o přezkumu a přizpůsobení své strategie pro poskytování prekladatelských služeb*. In: SVOBODA, T.: *Překlady pro EU: Institucionální překlad v kontextu institucí a orgánů Evropské unie*. Praha: Nakladatelství Milada Karez, s. 146.
- EUROPEAN COMMISSION: Komise přijímá sdělení o přezkumu a přizpůsobení své strategie pro poskytování prekladatelských služeb. [Cit. 2020-17-05.] Dostupné na internete: <https://europa.eu/rapid/press-release_IP-05-976_cs.htm. IP/05/976>
- KOSKINEN, K. (2000): Institutional Illusions: Translating in the EU Commission. In: *The Translator*, 6/1, s. 49–65.
- SOSONI, V. (2011): Training translators to work for the EU institutions: luxury or necessity? In: *The Journal of Specialised Translation*, 16, s. 77–108.
- STOLZE, R. (2001): Translating legal texts in the EU. In: *Perspectives: Studies in Translatology*, 9/4, s. 301–311.
- SVOBODA, T. – BIEL, Ľ. – ĽOBODA, K., eds. (2017): *Quality aspects in institutional translation*. Berlin: Language Science Press.
- SVOBODA, T. (2018): *Institutional translation in national contexts. Quality assurance in governmental institutions across Europe*. In: É. Poirier – D. G. Hernández (eds.): *Business and Institutional Translation: New Insights and Reflections*. Québec: Cambridge Scholars Publishing, s. 254.
- SVOBODA, T. (2019): *Překlady pro EU: Institucionální překlad v kontextu institucí a orgánů Evropské unie*. Praha: Nakladatelství Milada Karez.
- SVOBODA, T. (2017): *Translation manuals and style guides as quality assurance indicators: The case of the European Commission's Directorate-General for Translation*. In: T. SVOBODA – Ľ. BIEL – K. ĽOBODA: *Quality aspects in institutional translation*. Berlin: Language Science Press, s. 75–107.
- WAGNER, E. – BECH, S. – MARTINEZ, M. J. (2002): *Translating for the European Union Institutions*. Northampton, MA: St. Jerome Pub.